

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор в науково-педагогічній роботі
Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 28 ” серпня 2020 року, протокол №1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Кондратенко Н.Д.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “27”серпня 2020 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Ірина ДЕРІД

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Ірина ДЕРІД

Програму погоджено науково-методичною комісією міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 28 ”серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програму виробничої практики складено відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

«Міжнародний бізнес»

підготовки бакалавра

зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис виробничої практики

1.1. Мета виробничої практики

Метою практики є набуття студентами професійних компетентностей для подальшого використання їх у реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Виробнича практика - частина навчального процесу, яка передбачає зміцнення теоретичних знань в процесі оволодіння практичними навичками з обраної спеціальності. Вона поєднує в собі теоретичне і виробниче навчання.

Метою виробничої практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення циклу теоретичних дисциплін, передбачених навчальним планом спеціальності «Міжнародний бізнес», а також отримання практичних навичок зі спеціальності «Міжнародний бізнес», збирання фактичного матеріалу, що може бути використаний в подальших наукових дослідженнях.

1.2. Основні завдання виробничої практики

Відповідно до мети **основними завданнями** виробничої практики є:

- Загальне ознайомлення з суб'єктом міжнародного бізнесу, що виступає базою практики
- Вивчення організаційної структури суб'єкта господарювання
- Ознайомлення із системою управління суб'єкта міжнародного бізнесу, її аналіз
- Вивчення та аналіз людських ресурсів і пов'язаних із ними кадрових ризиків суб'єкта міжнародного бізнесу
- Ознайомлення із товарами та послугами, які виробляє (експортує, імпортує) суб'єкт міжнародного бізнесу
- Аналіз зовнішнього середовища суб'єкта міжнародного бізнесу
- Ознайомлення із маркетинговою діяльністю бази практики
- Ознайомлення із стандартними формами ділових документів, що використовуються на базі практики

- Ознайомлення із бухгалтерською та фінансовою звітністю бази практики
- Залучення до перекладацької практики суб'єкта міжнародного бізнесу
- Ознайомлення із процесом налагодження зв'язків із громадськістю базою практики
- здійснення SWOT-аналіз суб'єкта міжнародного бізнесу
- розробка рекомендацій по вдосконаленню діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу
- складання та захист звіту з виробничої практики

1.3. Характеристика виробничої практики

Кількість кредитів – 5

Загальна кількість годин – 150

Обов'язковий модуль. Семестр: 6

Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики

- вміння збирати та аналізувати загальну інформацію про суб'єкт міжнародного бізнесу
- вміння аналізувати організаційну структуру суб'єкта господарювання
- вміння визначати, аналізувати та схематично зображати управлінську систему організації
- вміння аналізувати людські ресурси підприємства, визначати кадрові ризики, пропонувати способи реагування на них
- вміння аналізувати товарний асортимент суб'єкта господарювання
- вміння вивчати зовнішнє середовище суб'єкта господарювання, аналізувати його складові
- обізнаність із основними методами маркетингової діяльності та розуміння специфіки маркетингу в міжнародному бізнесі
- вміння складати ділові документи за стандартними формами та зразками
- вміння користуватися інформацією із документів бухгалтерської та фінансової звітності, робити на її основі висновки
- отримання практики ділового перекладу
- розуміння процесів налагодження зв'язків із громадськістю суб'єктами міжнародного бізнесу
- вміння здійснювати SWOT-аналіз суб'єкта міжнародного бізнесу
- вміння розробляти рекомендації по вдосконаленню діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу
- написання та захист звіту з виробничої практики.

2. Зміст та організація проведення виробничої практики

Змістом практики передбачається виконання студентом наступних завдань і робіт

№	Види виконуваних робіт за програмою практики	Компетентності, наявність яких підтверджує вдале виконання зазначених робіт
1.	Оформлення на практику: проходження інструктажу з техніки безпеки, одержання перепустки (якщо передбачено), ознайомлення з робочим місцем, службовими обов'язками	Здатність ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології.
2	Загальне ознайомлення з суб'єктом міжнародного бізнесу, що виступає базою практики: - описати основні ознаки бази практики як суб'єкта господарювання (назва, дата державної реєстрації, форма власності, спосіб формування статутного капіталу, вид економічної діяльності, характер операцій з міжнародного бізнесу); ознайомлення із статутом суб'єкта міжнародного бізнесу	Знання основних етапів створення підприємства, розуміння професійної термінології, знання Господарського кодексу України.
3.	Вивчення організаційної структури суб'єкта господарювання: схематичне зображення організаційної структури	Уміння проектувати та аналізувати організаційну структуру підприємств.
4.	Ознайомлення із системою управління в організації (зобразити схему системи управління), її аналіз	Здатність мотивувати та розробляти ефективну систему організації праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу; Вміння налагоджувати систему корпоративного управління міжнародних компаній
5.	Вивчення та аналіз людських ресурсів суб'єкта міжнародного бізнесу: вивчення кадрового складу; вивчення способу управління кадрами; визначення кадрових ризиків, розроблення пропозицій, щодо їх зниження; вивчення системи охорони праці	Уміння застосовувати на практиці знання щодо управління кадрами суб'єкта міжнародного бізнесу, а також здатність визначати та реагувати на кадрові ризики.
6.	Ознайомлення із товарами та послугами, які виробляє (експортує, імпортує) суб'єкт міжнародного бізнесу. Вивчення способу організації ведення	Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових

	зовнішньоекономічної діяльності бази практики. Вивчення правових норм, що ними керується підприємство, при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.	матеріалів; Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.
7.	Аналіз зовнішнього середовища суб'єкта міжнародного бізнесу: аналіз макрооточення (вплив стану економіки, політичного процесу, культурної та соціальної складової суспільства, вплив правового регулювання, вплив рівня науково-технічного розвитку суспільства, вплив інфраструктури – зазначені компоненти аналізуються як на національному рівні, так і на зарубіжному та міжнародному, враховуючи країни та ринки, на яких функціонують суб'єкт міжнародного бізнесу); аналіз безпосереднього зовнішнього середовища суб'єкта міжнародного бізнесу (покупці, постачальники, конкуренти, ринок робочої сили)	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків; Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати та вмінати адаптуватися до змін міжнародного середовища; Уміння бути критичним та самокритичним до розуміння чинників, які чинять позитивний чи негативний вплив на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності та мультикультурності та поваги до них.
8.	Ознайомлення із маркетинговою діяльністю бази практики (ціноутворення, реклама, канали збуту ...)	Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі; Навички із налагодження рекламної діяльності в рамках міжнародного маркетингу; Здатність налагоджувати ефективні канали збуту.
9.	Ознайомлення із стандартними формами ділових документів, що використовуються на базі практики (договори, ділові листи)	Здатність до усної та письмової ділової комунікації державною та іноземними мовами.
10.	Ознайомлення (за можливості) із бухгалтерською та фінансовою звітністю бази практики	Вміння складати та аналізувати форми фінансової звітності; Здатність застосовувати базові знання, аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
11.	Залучення до перекладацької практики суб'єкта міжнародного бізнесу	Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю; знання лексичних та граматичних особливостей перекладу; уміння здійснення усного і письмового перекладу; практичні навички здійснення послідовного і синхронного перекладу.
12.	Ознайомлення із процесом налагодження	Здатність співпрацювати із засобами

	зв'язків із громадськістю базою практики	масової інформації, створювати позитивній імідж організації
13.	Участі в організації та проведенні ділових зустрічей, нарад	Здатність брати участь у розробці проєктів, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціальновідповідально і свідомо
14.	На основі здобутої інформації провести SWOT-аналіз суб'єкта міжнародного бізнесу: зробити висновки, щодо сильних та слабких сторін організації, можливостей та загроз, що їх несе зовнішнє середовище. Розробити рекомендації	Здатність брати участь у ділових міжнародних організаційно-правових відносинах, обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЄВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.
15.	Складання та захист звіту	Здатність використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій

У відповідності із специфікою суб'єкта господарювання та посадою, яку займає практикант під час виробничої практики, керівник практики від Університету може корегувати завдання практики.

3. Вимоги до баз виробничої практики

3.1. Підприємства, установи та організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальностям (напрямам підготовки, спеціалізаціям), за якими здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- надання студентам на час практики робочих місць;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

3.2. Студенти можуть самостійно, за погодженням із керівником практики від кафедри, підбирати для себе базу практики і пропонувати її для використання.

4. Індивідуальні завдання з практики

Не передбачено

5. Вимоги до звіту про виробничу практику

Підсумковий звіт має містити висвітлення усіх питань змісту практики, скоректованих керівником практики із урахуванням специфіки бази проходження практики та посади, яку обіймав студент.

Звіт має виконуватись друкованим способом.

Звіт про проходження виробничої практики має містити:

1. титульну сторінку;
2. зміст;
3. вступ;
4. основну частину (обов'язковою є наявність розділу з охорони праці);
5. висновки (мають містити рекомендації та пропозиції);
6. список, використаної літератури;
7. додатки (якщо є);
8. презентацію.

Презентація повинна бути виконана у редакторі Microsoft PowerPoint, її обсяг не менше 15 слайдів. Презентація може бути представлена декількома студентами, якщо вони проходили практику на одному підприємстві.

6. Підбиття підсумків виробничої практики

6.1. Після завершення практики студенти звітують про виконання програми.

Форма звітності студента за практику – це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому вигляді.

Звіт разом з іншими документами, що передбачені робочою програмою практики (щоденник практики та характеристика), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики.

6.2. Звіт захищається студентом у комісії, до складу якої можуть входити: керівник практики від факультету, керівник практики від кафедри, керівник практики від бази практики (у разі можливості) та інші.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики.

6.3. Студента, який не виконав програму практики, відраховують з Університету.

6.4. Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на засіданнях вчених рад факультетів.

7. Критерії оцінювання результатів виробничої практики

90–100 балів (відмінне та вчасне виконання завдань практики та наявність позитивних відгуків) – студент отримав позитивний відгук із бази практики, вчасно надав для перевірки щоденник та звіт з практики, звіт виконано без зауважень, на захисті звіту студент чітко і логічно доповідає, демонструє засвоєння практичних знань, впевнено і грамотно відповідає на питання, характеристика керівника практики відмінна.

80–89 балів (виконання завдань практики вище середнього рівня, позитивні відгуки) – студент отримав позитивний відгук із бази практики, вчасно надав для перевірки щоденник та звіт з практики, звіт містить деякі похибки, на захисті звіту студент тримається досить впевнено, відповідає на запитання, характеристика керівника практики – дуже добре;

70–79 балів (виконання завдань практики в цілому вірно, але містить ряд істотних недоліків, відгуки позитивні) – термін надання звіту, відгуку з бази практики та звіту порушено, в звіті розкрито більшість питань, але були присутні деякі змістовні помилки та недоліки в оформленні, захист пройшов добре, характеристика керівника практики – позитивна.

60–69 балів (завдання практики виконане, але неповно, містить ряд помилок, відгуки на практику позитивні, однак із зауваженнями) – термін надання звіту, відгуку з бази практики та звіту порушено, є помилки у звіті, виконано не всі завдання, є претензії до оформлення звіту та щоденника, на захисті студент доповідає, однак на питання відповідає невпевнено, характеристика від керівників практики в цілому задовільна

50–59 балів (завдання практики виконано на мінімальному рівні, відгуки містять значні зауваження) – термін надання звіту, відгуку з бази практики та звіту порушено, є значні помилки у звіті, звіт не повний, є претензії до оформлення звіту та щоденника, на захисті звіту студент непереконливо відповідає, спостерігається нестача теоретичних та практичних знань, не вміє робити висновки, характеристика керівника практики задовільна.

1–49 балів (програму практики не виконано, відгуки негативні) – студент не надав звіт та/або щоденник, або ж надав звіт та щоденник із значним запізненням та із великою кількістю помилок, невиконаних завдань, у звіті практично не орієнтується, не демонструє наявності практичних навичок, характеристика керівника практики негативна.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин та/або отримав негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Результати проходження виробничої практики студентом оцінюються за допомогою двох форм контролю: **ведення щоденника практики; складання та захист звіту з виробничої практики.** Також обов'язковою є наявність **відгуку з місця проходження практики.**

Щоденник є поточною формою контролю за проходженням практики, в ньому має бути записано всю виконану роботу за кожен день. За відсутності відповідно оформленого щоденника практики виробнича практика не зараховується.

Після закінчення періоду проходження виробничої практики студенти представляють щоденник практики, відгук з місця проходження практики та звіт з практики, який підлягає перевірці у встановлені терміни, після чого відбувається захист звіту. Звіт з практики захищається студентом на звітній конференції та/або на засіданні кафедри економічної теорії.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план студента.

Студенти, які не виконали програму практики, вчасно не надали звіту та/або щоденника практики, отримали негативні відгуки від керівників практики, не змогли захистити звіт з практики, відраховуються з навчального закладу.

Фактичні терміни початку і закінчення практики, терміни здачі, перевірки і захисту звітів визначаються адміністрацією згідно навчального плану і графіку навчального процесу на поточний навчальний рік та повідомляються студентам до початку практики. Керівник практики від навчального закладу інформує про такі терміни студентів та адміністрацію щодо результатів проходження практики і захисту звітів.

У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Classroom в дистанційному курсі «Виробнича практика».

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

1. Армстронг Г., Котлер Ф. Маркетинг. Загальний курс / Пер. с англ.: Навч. пос. - М.: Видавничий дім «Вільямс», 2001. – 608 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : навч. посібник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, В. Б. Буняк, З. Г. Ватаманюк та ін. ; за ред. С. М. Панчишина. – К. : Знання, 2006. – Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 2006. – 723 с.
3. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 743 с.
4. Базилевич В. Д. Макроекономіка. Практикум : навчальний посібник для вузів / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2010 . – 550 с.
5. Виробнича практика: програма та методичні рекомендації для студентів 5 курсу спеціальності 8.03020301 – «Міжнародні економічні відносини» (рівень вищої освіти – магістр) / уклад.. Л. І. Григорова-Беренда – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016 – 28 с.
6. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка. Практикум : навчальний посібник для вузів / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік . – Київ : ЦУЛ, 2011 . – 400 с.
7. Гіл, Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: Пер. з англ.- К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 856с.
8. Гриффин Р., Пастей М. Международный бизнес. / Пер. с англ. – Х.: Питер, 2006. – 1088 стр.
9. Давидов Г.М., Шалімова Н.С. Звітність підприємств: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2010. — 623 с.
10. Дэннелс Дж.Д., Радеба Ли Х. Международный бизнес: Внешняя среда и деловые операции: Пер. с англ. – 6-е изд. – М.: Дело Лтд, 1994. – 784с.
11. Міжнародний менеджмент: Навч. посібник / Під ред. О.Б.Чернеги. – К., 2006.
12. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/files_pol
13. Самородова Н.М., Москаленко О.В. Бухгалтерський облік: Опорний конспект лекцій для студентів напряму підготовки: 6.030509 «Облік і аудит» в галузі знань – 0305 – «Економіка та підприємництво. В 2-х частинах. – Харків: частина 1, ХІБС УБС НБУ, 2010. – 125 с.
14. Самородова Н.М., Москаленко О.В. Бухгалтерський облік: Опорний конспект лекцій для студентів напряму підготовки: 6.030509 «Облік і аудит» в галузі знань – 0305 – «Економіка та підприємництво. В 2-х частинах. – Харків: частина 2, ХІБС УБС НБУ, 2010. – 183 с.
15. Тэпман Л.Н. Риски в экономике: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. ВА Швандара. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 380 с.

16. Финансово-экономические риски : учебное пособие / Е. Г. Князева, Л. И. Юзвович, Р. Ю. Луговцов, В. В. Фоменко. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2015. — 112 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

17. Господарський кодекс України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
18. Закон України про зовнішньоекономічну діяльність [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
19. Митний кодекс України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
20. Звіт про фінансові результати [електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua/taxes/-/newfinzvut/new_form_2.xls
21. Податковий кодекс України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
22. Державна фіскальна служба України [електронний ресурс]. – Режим доступу: sfs.gov.ua/

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме: практика проходить в імітаційній формі дистанційно на платформі Classroom за використанням Zoom-конференцій.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість захистити звіт в комісії на платформі Zoom та скласти залік дистанційно на платформі Classroom в дистанційному курсі «Виробнича практика», в який надсилаються звітні документи з практики.